

УДК 159.9

Леськів Ю. – ст. гр. РБ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЛЮДЕЙ

Науковий керівник: к.і.н., доц. Потіха О.Б.

Leskiv Yu.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

THE IMPACT OF MILITARY CONFLICTS ON THE PSYCHOLOGICAL STATE OF PEOPLE

Supervisor: PhD, Associate Professor Potikha O.B.

Ключові слова: війна, стрес, психологічний стан.

Key words: war, stress, psychological state.

Упродовж своєї історії Україна потерпала від ворожих нападів, які докорінно змінювали матеріальне, соціальне становище людей, спосіб життя та впливали на їх психологічний стан. Світові війни, ареною яких були території українських земель, зумовлювали зміну моралі та суспільних ідеалів, призводили до світоглядних змін, що проявлялися в економічній, політичній, культурній сферах життя суспільства.

Не є виключенням і війна, яка вже сім років триває на сході України. Людям, які не перебувають в епіцентрі воєнних дій, дуже важко уявити, що відчуває людина, котра покидає зруйновану рідну домівку, залишає місце праці, втрачає сім'ю через чужий конфлікт чи територіальні зазіхання сусідів. Війна на Донбасі спричинила важкі психологічні наслідки не лише для військових – безпосередніх учасників воєнних дій, але й для тих людей, які перебувають у зоні конфлікту – волонтерів, біженців, мирного населення, родичів загиблих. Наслідками воєнних конфліктів виступають різноманітні порушення психічного здоров'я населення. Найчастішою формою таких порушень в осіб, що пережили небезпечні для життя ситуації, є посттравматичні стресові розлади, які з часом можуть стати більш вираженими або раптово виявитися на тлі загального благополуччя, а також травматичний шок. Внаслідок впливу травми можуть розвиватися супутні психічні розлади.

Як підсумок – багато українських бійців демобілізуються з надломленою психікою. Повертаючись додому після виконання своїх обов'язків в зоні Антитерористичної операції (АТО), майже 93% українських військових можуть потребувати висококваліфікованої психологічної допомоги впродовж тривалого періоду часу [1, с. 49]. За словами голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції і людей з інвалідністю Олександра Третякова, більше тисячі осіб в Україні, які брали участь в АТО, наклали на себе руки [2]. Проблема психологічної реабілітації стосується й вимушених переселенців зі сходу України, військових, працівників прикордонної служби, а також волонтерів, які надають підтримку добровольчим батальйонам, мали експозицію до смерті чи загрози життю. Вони також переживають усі або окремі симптоми (болісні спогади про травматичні події, тривожні сни, повторне переживання болю і страху, підвищення агресивності, загострення почуття провини). Вони належать до групи ризику щодо посттравматичного стресового розладу, оскільки не мають

можливості самостійно подолати свої особисті кризи, через нездатність людини справлятися з проблемою відомими їй досі способами.

Лікарі стверджують, що побачене і пережите в зоні АТО може вкрай негативно вплинути все населення країни. Тому сьогодні надзвичайно важливо організувати надання у загальнодержавному масштабі своєчасної і кваліфікованої психологічної реабілітації воїнів АТО та ООС (Операції об'єднаних сил) [1, с. 49]. Ефективні реабілітаційні заходи повинні спрямовуватися не тільки на виведення людини з кризового стану, а й на розвиток нових життєво важливих умінь.

Психологічна реабілітація входить до переліку соціальних послуг, які держава гарантує ветеранам та учасникам бойових дій на Донбасі. Не можна змусити учасників конфлікту отримувати санаторне лікування чи послуги з соціальної адаптації. Разом з тим у віданні Міністерства охорони здоров'я на території України є кілька десятків госпіталів ветеранів війни, де працюють центри медико-психологічної реабілітації для надання допомоги у випадках посттравматичних стресових розладів [3]. На жаль, наше суспільство не навчене і не має звички звертатися за психологічною допомогою.

Війна на Донбасі принесла Україні нечувану з часів Другої світової війни матеріальну шкоду та важкі психологічні наслідки: депресію, страх, відчуття безвиході, втоми, розчарування. Українське суспільство втратило впевненість у завтрашньому дні, а подекуди – і віру у мирне майбутнє. На жаль, змінюються не лише настрої людей, але й система цінностей, в якій особистість, індивід посідають далеко не перше місце. Як наслідок, збільшується кількість маргіналів, алкоголіків, наркоманів, самогубців. Проте, в нашій державі, на жаль, досі не існує єдиної концепції реабілітації та адаптації військових з бойовими психічними травмами після повернення із зони конфлікту. Українське суспільство втомилося від війни та її наслідків і прагне до миру, добробуту, в якому можна реалізувати свої творчі здібності та продуктивно працювати на користь своєї держави.

Список використаних джерел:

1. Назаренко І.І. Проблемні питання психологічної реабілітації ветеранів учасників антитерористичної операції та військовослужбовців операції об'єднаних сил в Україні [Електронний ресурс] / https://foundationdv.com/site-static/Uzn_2019_1_10.pdf
2. В Україні більше тисячі ветеранів АТО наклали на себе руки – Третяков [Електронний ресурс] / <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2447847-v-ukraini-bilsetisaci-veteraniv-ato-naklali-na-sebe-ruki-deputat-bpp.html>
3. Українські ветерани війни на Донбасі: один на один з реальністю [Електронний ресурс] / <https://www.dw.com/uk>